

Arkeologisk rapport från Göteborgs Stadsmuseum 2007:46

Undersökning: To 146 och To 147

Lst:s dnr: 220-17288-95, 220-15931-96,
220-8985-97, 220-15010-96

Ansvarig institution: Göteborgs Stadsmuseum

Eget dnr: 530.96.Z 430, 58.96.Z 430,
670/95 Z 430

Ansvarig för undersökningen: Johan Wigforss

Fynd: Ja Nej

Ekonomiskt kartblad: 7B 1b = 7111

Lägeskoordinater: x 6407,0 y 1256,1

Landskap	Bohuslän
Socken/Stad	Torslanda
Fornlämningsnummer	To 146 och To 147 (fig 1-2)
Fastighet/kvarter	Bl.a. Hästevik 1:62, 1:123, 1:170, 1:183
Fornlämningstyp	Boplats
Undersökningår	2000
Typ av undersökning	Förundersökningar
Dokumentationsmaterial	Denna rapport
Materiallista bifogas	Ja (GSMA 960015 och 980011)
Datering	Förhistorisk tid, sannolikt stenålder
Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier)	
Förundersökningarna gjordes med anledning av Va-anläggningsarbeten i Hästevik i Torslanda. Undersökningsområdet utgjordes av gatu- och tomtmark längst ut i västra Hästevik, nära havet. Förundersökningarna gjordes dels i väg (Lilletummens väg), dels från väg in på tomtmark. Det arkeologiska arbetet utgjordes av antikvariska kontroller av Va-schakten. Vid det antikvariska arbetet iaktogs enstaka flintor men inga anläggningar eller kulturlager som föranleder någon utvidgning av befintliga fornlämningar.	
Resultaten har publicerats i:	
Sammanställt av, namn och datum	
Ulf Ragnesten 2007-11-23	

Beskrivning forts.

De arkeologiska förundersökningarna berörde Lilletummens väg, Lilletummeliden och del av Torslanda Hästeviksväg. Området är relativt kuperat med förhistoriska boplatser belägna i dalgångarna. Området ligger nära havet men stranden sluttar relativt brant så höjden över havet är avsevärd på vissa platser i området. Boplatsen To 146 är belägen mellan 2 och 16 m över havet. To 147 är belägen 2-7 m ö h.

To 146 utgjordes av en boplats som enligt fornlämningsregistret ansågs kunna fortsätta utanför markerat område. På 1930-talet inkom en "handkil" samt en flintskärva, som hittats på boplatsen. Även To 147 ansågs kunna fortsätta utanför markerat område, närmare bestämt norr om Lilletummens väg. På denna boplats insamlades flintskärvor på 1930-talet. Även på 1960-talet påträffades ytfynd på boplatsen, bl.a. fragment av en spånkärna samt kvartsavslag.

Va-schakten berörde endast de två boplatserna To 146 och To 147. Den närbelägna stensträngen To 32 berördes ej, inte heller boplatsen To 148. Förutom schakten i vägen gick Va-schakten in på vissa fastigheter där ledningarna anslöts till husen. Tre sådana anslutningar berörde de två aktuella fornlämningarna. Det var till fastigheterna Hästevik 1:62, Hästevik 1:123 samt Hästevik 1:170 och 183.

Schakten var ca 1 m breda och 1,5 m djupa.

Nedan följer en dokumentation av Va-schakten. För schaktens läge hänvisas till fig. 3 och 4. För fynd från fastigheterna Hästevik 1:62 och 1:123 hänvisas till bilagda fyndtabeller.

Sträcka A (fig 3)

Vägen låg helt på det mycket grunda berget. Sträckan besiktigades sedan berget frilagts. Jord fanns endast kvar i klyftor och svackor.

Fynd: Det fanns ingen slagen flinta eller andra fynd och inga spår av fornlämning.

Sträcka B (fig 4)

Vägfylle 0,2-0,25 m

Välsorterad brunfläckig sand, i underdelen svartfläckig 0,6-0,8 m tjockt, troligen sotigt (transgressionsavsatt)

Grus ca 0,05 m (transgressionsavsatt)

Berg

Fynd: Ingen flinta iaktogs.

Sträcka C (fig 3)

Berget fanns på mycket varierande djup under vägfylle.

Sträcka D (fig 3)

Profilen i schaktet tolkades som en transgressionslagerföljd:

Sandigt humuslager 0,25 m

Sand med flera strimor på upp till 0,05 m med grus. I underdelen särskilt grusigt och mörkt (humus och kol?) Enstaka kolbitar fanns.

Lera kom därunder. Den var mycket styv och enhetlig och bör vara senglacial.

Fynd: Sparsamt med slagen flinta fanns i sanden på olika nivåer, dock ej långt ner i det grusiga.

Sträcka E (fig 4)

Berget låg ganska ytligt. Det var endast täckt av sand och vägfyllnadsmaterial 0,1-0,35 m djupt. I en bergsklyfta fanns några flintbitar varav möjligen ett avslag.

Lagerföljden var följande:

Vägfylle 0,5 m

Matjord 0,1 m

Välsorterad sand med podsolering ca 0,5 m

Mörkt humusfärgat smågrusigt lager (gammal markyta?)

Grusig och stenig sand.

Fynd: Ingen flinta alls utom få bitar i nordost i schaktet.

Sträcka F (fig 4)

Berget fanns på varierande djup 0,1-ca 1 m under ytan

Matjord 0,1-0,2 m

Välsorterad sand upp till 0,8 m djup

Berg

Fynd: Ingen flinta alls.

Sträcka F1 (fig 3)

Schaktmassorna var återfyllda men i jorden kunde plockas några flintavslag. Dessutom fanns en hel del flintklumpar som ej var slagna. De insamlades ej.

Lagerföljd:

Humuslager och sand ca 0,3 m

Brun välsorterad sand med järnutfällning, ca 0,5 m

Svallgrus med mörk humusinblandning

Sträcka F2 (fig 3)

Fulle, vägmaterial 0,15 m

Sandig matjord ca 0,1 m

Grå sand som var välsorterad 0,2-0,25 m. Överst och underst i sanden fanns mörka strimmor av sot med flinta, varav ett fåtal avslag.

Brun sand, välsorterad ca 0,7 m

Grus med mörka strimmor av humus och hårt svallad, ej slagen flinta, ca 0,25 m

Fynd: Se lager tre.

Sträcka G (fig 4)

Jämför markprofilen i schakt E.

I detta schakt kunde det fastställas att lagren under den välsorterade sanden var transgressionslager. De mörka lagren i sanden bör vara neddragna från högre höjd och är sannolikt rester av boplatslager, som sedan överlagrats.

Sträcka H (fig 4)

Lagerföljden var i stort sett densamma som i schakten E och G. I schaktbotten fanns sand som var skalförande (senglacial tid). Ett smågrusigt lager (detsamma som i schakt G betecknades som ett transgressionslager) fingrävdes i plan med en grävmaskin. Lagret var upp till 0,3 m tjockt och kunde iaktas på en sträcka av 30 m. Fynd: Inga kolbitar och ingen flinta iaktogs.

Sträcka I (fig 4)

Här besiktigades Va-schakt in till fastigheten 1:62.

På en ca 3 m lång sträcka närmast det lilla huset uppe vid vägen (fig 4) fanns påförd mörk jord 0,7 m samt ett upp till 0,1 m tjockt torvjordslager. Även under detta lager fanns troligen påförd jord ner till leran på 1,2 m djup.

Fynd: Inga fynd.

Även en sträcka från en anslutningspunkt vid vägen och norrut kontrollerades till en längd av ca 20 m. Även här var jorden mycket blandad. Delar av den var troligen påförd eller nederoderad. Leran fanns på ett djup av ca 1 m. Det var svårt att besiktiga schaktet p.g.a. vatten.

Fynd: Inga fynd.

Ett schakt från huset på nämnda fastighet och västerut till en pump vid planerat brygghus kontrollerades.

Lagerföljden utgjordes här av följande lager:

Mycket sandig matjord 0,2-0,25 m

Mycket styv lera med enstaka spridda skal nere i leran.
Matjorden var omgrävd och delar av den kan vara påförd.

Fynden från fastigheten (se bifogad fyndtabell) kan härröra från de påförda jordmassorna.

Sträcka J (fig 4)

I detta schakt, som berörde fastigheten Hästevik 1:123, iakttogs följande lagerföljd:

Ljus, välsorterad sand 0,4 m

Svartfläckig sand i överdelen och brun 0,4 m tj sand i underdelen

Svallgrus, kraftigt svallat med många rundade stenar. Lagret var åtminstone 0,25 m tjockt. Längre ner blev schaktet vattenfyllt. Schaktdjup 1,15 m.

Fynd: Se bifogad fyndtabell.

Sträcka K (fig 4)

Denna Va-sträcka berörde fastigheterna Hästevik 1:170 och 1:183. Lagerföljden var följande:

Förna och humus 0,05 m (ej odlat)

Grå mycket välsorterad sand

Svallat lager med kraftigt svallade och rundslipade stenar. Lagret var delvis mörkt svart (ej sot), delvis brunt med kraftiga järnutfällningar. Lagret utgjorde ett svallgrus som var 0,35 m tjockt.

Sandigt lager med en del stenar. Lagret övergick successivt i lera och var 0,3-0,4 m tjockt.

Lera

Ovannämnda lagerföljd är bildad under den postglaciala transgressionen.

Datering

Fynden från Va-schakten är alltför få och vanliga för att kunna datera. Den slagna flinta som påträffades tillhör förhistorisk tid. Fynden bör dock tillhöra boplatsernas övre delar eftersom de lägsta delarna inte var vattenfria under varken sten- eller bronsålder. Den högre delen av boplatsten To 146 kan med avseende på höjden över havet tillhöra såväl äldre som yngre delen av stenåldern.

Antikvarisk bedömning

Vid den antikvariska kontrollen av Va-schakten påträffades inga fynd eller anläggningar som föranleder utökning av befintliga fornlämningar. Men boplatserna To 146 och 147 har fortsatt skydd enligt kulturminneslagen.

Fig. 1. Förundersökningarnas läge på västligaste Hisingen i Göteborgs kommun. Blå kartan, skala 1:100 000.

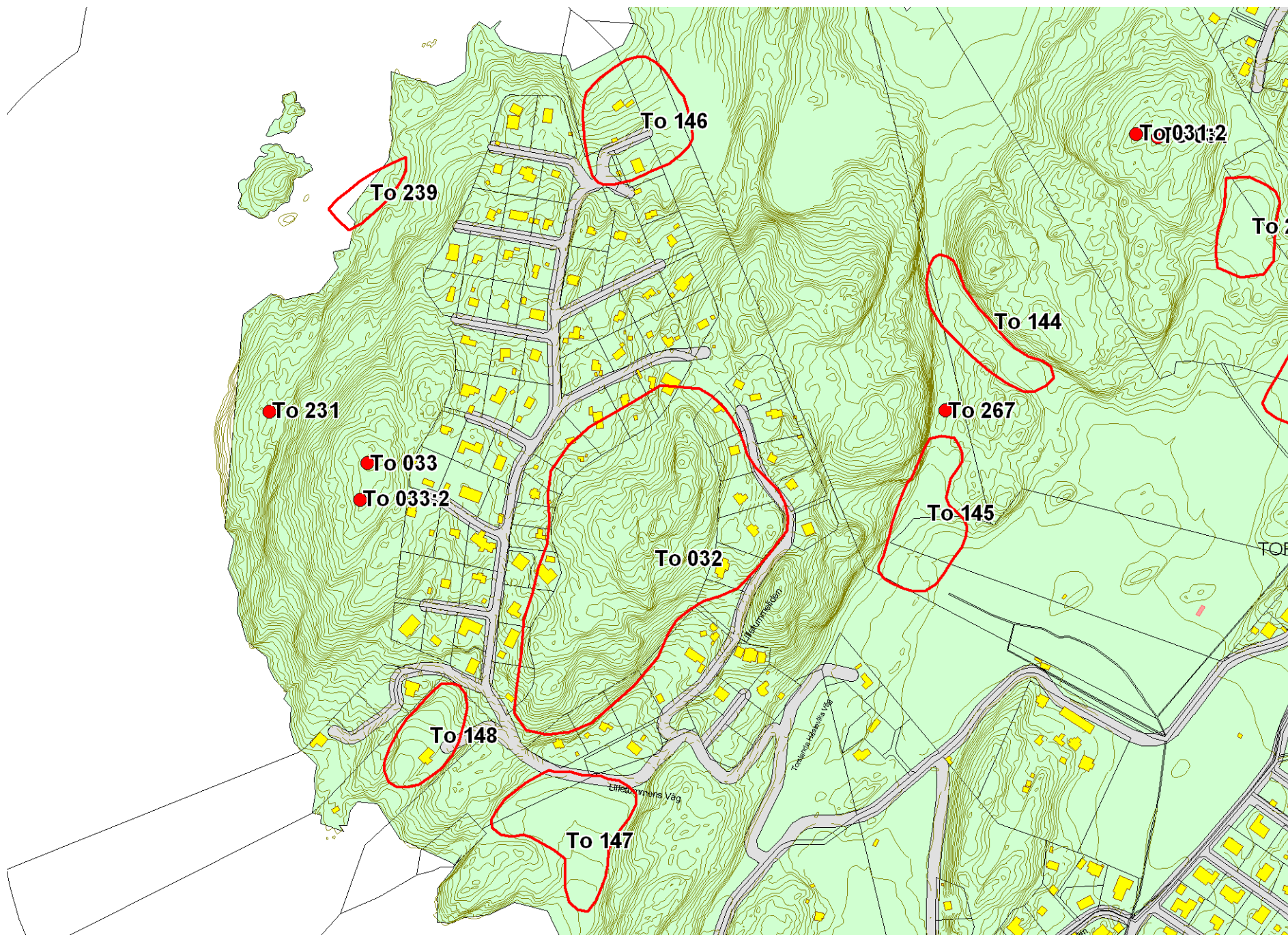

Fig. 2. Läget för boplatserna To 146 och To 147 på sydvästra Hisingen i Göteborg. Skala 1:5000.

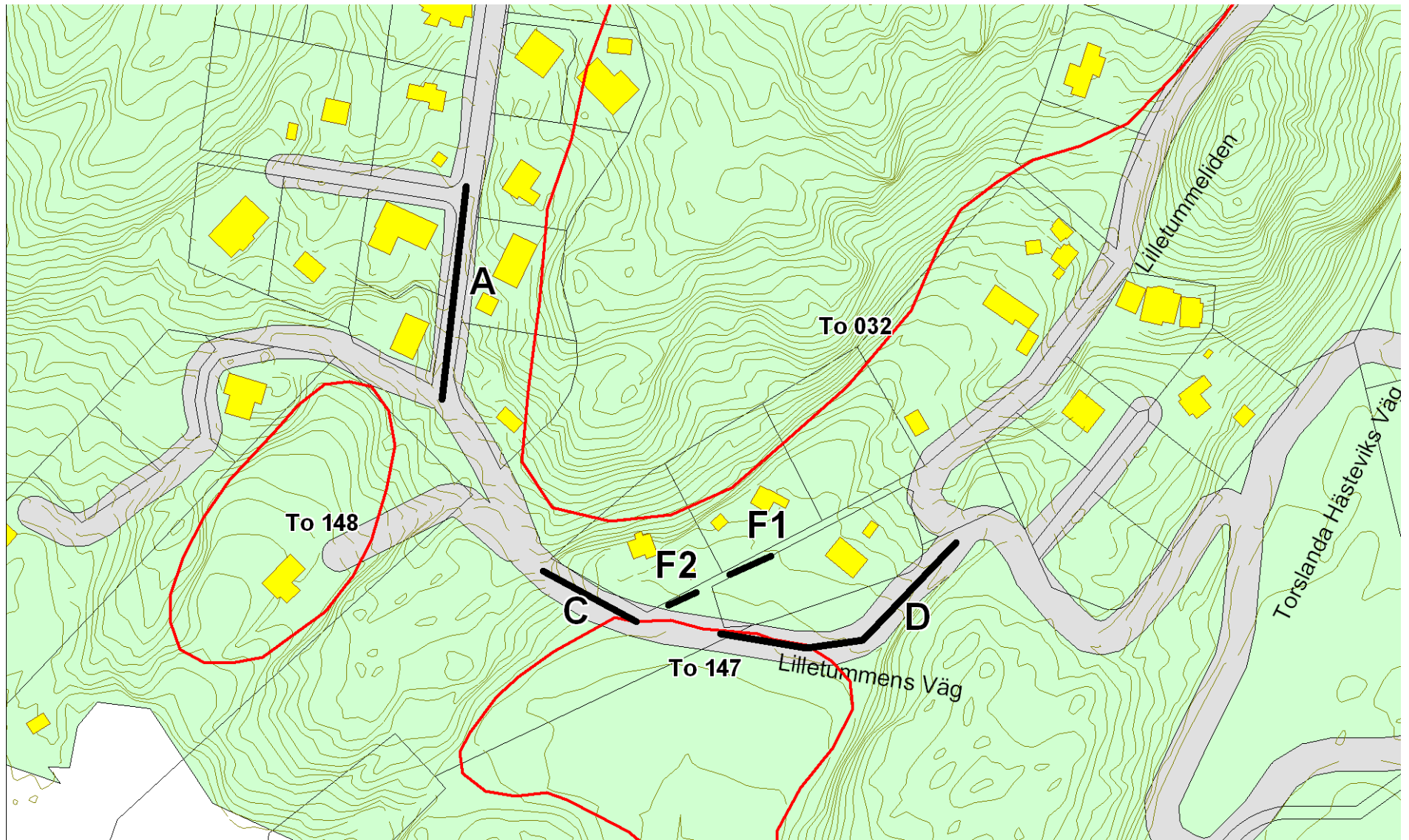

Fig. 3. Va-schaktens läge kring fornlämning To 147. Skala 1:2000.

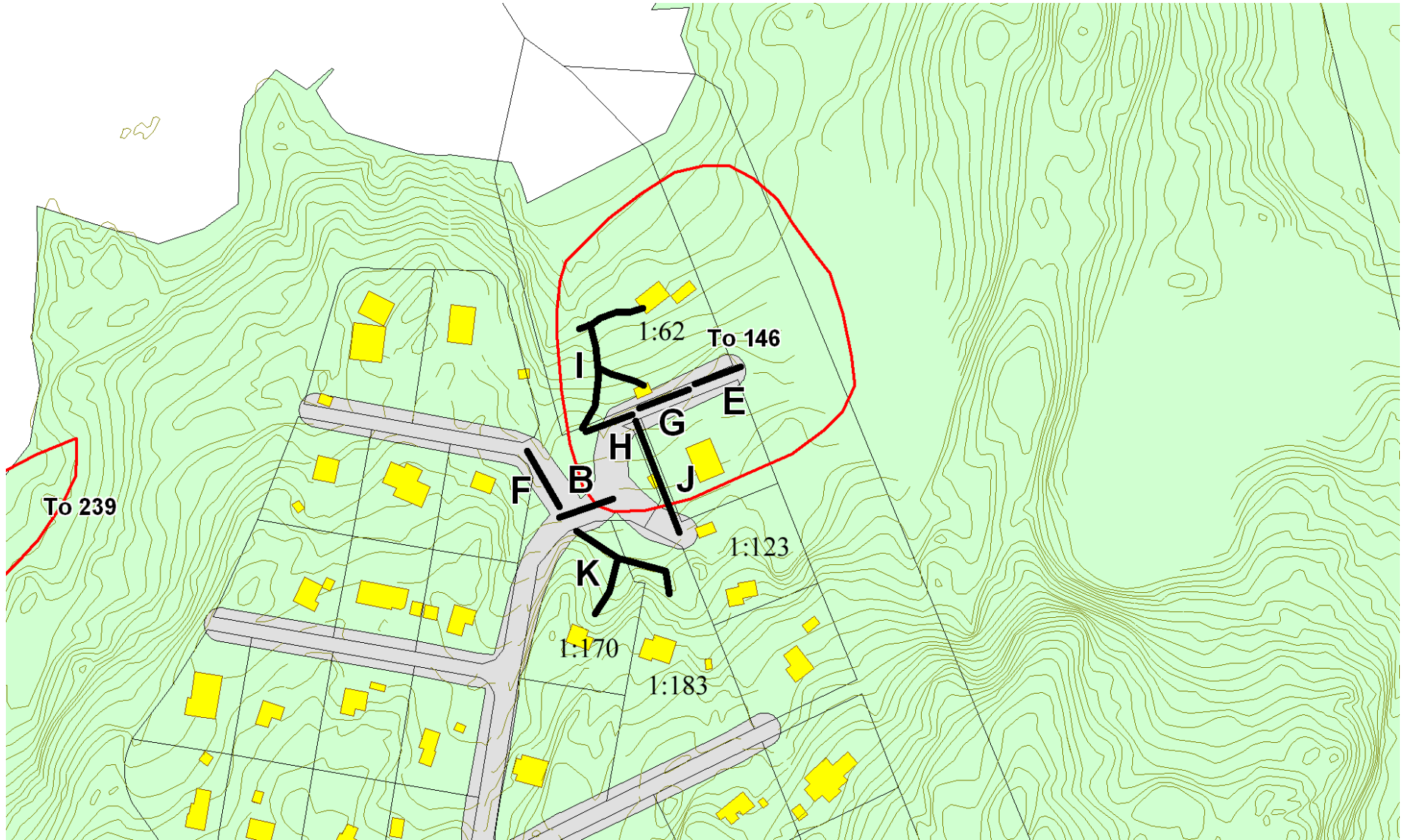

Fig. 4. Va-schaktens läge vid bopplatsen To 146. Skala 1:2000.

Fyndtabell Hästevik 1:62

GSMA

980011: Grävningseenhet	Sakord	st	gr	Material	
01	Fastigheten	Avslag med tillslagn.kant	1	168	Flinta
02	Fastigheten	Avslag	1	17	Flinta

Fyndtabell Hästevik 1:123

GSMA

960015: Grävningseenhet	Sakord	st	gr	Material	Beskrivning
001	Schaktning på fastigheten	Avslag	1	3	Flinta bränd
002	Schaktning på fastigheten	Avslag	1	7	Flinta
003	Schaktning på fastigheten	Splitter	1	1	Flinta
004	Schaktning på fastigheten	Avslag	2		Flinta
005	i botten	snäckskal	7	10	Mollusk
006	längst i nordost	Avslag	4	63	Flinta
007	Schaktning på fastigheten	Övrig kärna	1	154	Flinta
008	Schaktning på fastigheten	Avslag	3	23	Flinta
009	Schaktning på fastigheten	Avslag	4	176	Flinta
010	Schaktning på fastigheten	Övrig kärna	1	274	Flinta